

**Posudek oponenta
na rigorózní práci Mgr. Jiřího Říhy
„Zaviněná nepřičetnost v trestním právu“**

Předložená rigorózní práce obsahuje 193 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, tří částí a závěru. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Okruh použité literatury je mimořádně obsáhlý a zahrnuje i velké množství prací zahraničních autorů. Práce je doplněna pečlivě zpracovanými a přehlednými tabulkami a grafy. Po formální stránce nesporně splňuje předložená práce požadavky na ni kladené.

Autor si za téma své práce zvolil záslužně problematiku, která rozhodně není častým tématem literárních prací, neboť přestože se jedná o jeden z klíčových institutů trestního práva, jde o problematiku beze sporu mimořádně obtížnou, složitou a místy i spornou.

Po stručném úvodu, ve kterém autor charakterizuje cíl své práce, se v první části práce zabývá problematikou nepřičetnosti a rovněž i zmenšené přičetnosti. Již od prvních stránek práce je zjevné, že pro autora je mimořádně inspirující klasická koncepce viny, resp. přičitatelnosti. Souhlasit lze s výtkou, že tradiční výklad znaků charakterizujících trestně odpovědného pachatele v souvislosti s výkladem znaků skutkové podstaty trestného činu, je zavádějící. Výhrada stran samotného pojmu „trestní právo“ není nedůvodná, otázkou ovšem je, zda výstižná jsou i tradiční označení jiných právních odvětví (např. právo občanské). Velmi pečlivě je zpracována partie o vývoji právní úpravy. Teoretické i praktické výhrady ohledně ustanovení § 12 odst. 2 tr. zák. jsou jistě namístě. Podrobný je rozbor nepřičetnosti i zmenšené přičetnosti. Důvodně je v této souvislosti velká pozornost věnována ustanovení § 5 odst. 1 ZSVM, které autor ovšem chápe jako zvláštní důvod nepřičetnosti, což není zcela nesporné. Zajímavé a rozhodně podnětné je rozšíření dnes již klasické tabulky Nezkusila a Knoblocha o další varianty. Velmi pečlivě je zpracována komparatistická partie, ve které autor zahraniční úpravy pouze nepopisuje, ale rovněž je hodnotí a hledá v nich podněty.

Další část práce je věnována institutu *actio libera in causa*. Autor v této souvislosti analyzuje různé koncepce odůvodnění daného institutu v literatuře. Po mimořádně podrobné analýze modelových situací zkoumaného institutu z hlediska zavinění, formy jednání, předpokladů dokonání, vývojových stadií trestného činu a účastenství, dospívá autor k plně odůvodněnému závěru o vhodnosti a správnosti daného institutu, k čemuž nelze mít žádnou výhradu.

Následující část práce se zabývá trestným činem opilství podle ustanovení § 201a tr. zákona. Terminologickým výhradám, které autor úvodem vznáší, třeba přisvědčit. Pečlivě zpracovaný je rozbor zkoumané skutkové podstaty z pohledu jejího souladu s principem odpovědnosti za zavinění a zvláště z hlediska poruchové či ohrožovací povahy daného trestného činu. Nato navazuje rovněž podrobná analýza znaků trestného činu a souvisejících otázek (vývojová stadia, účastenství, souběh). Zejména partie o účastenství na zkoumaném trestném činu je mimořádně podnětná. Zajímavý a patrně správný je autorův postřeh stran výčtu trestných činů, u nichž je trestné jejich nepřekažení či neoznámení. Rovněž výhrada ohledně sankcí není nedůvodná.

V závěru své práce autor ve zhuštěné podobě hodnotí stávající koncepci odpovědnosti nepřičetného pachatele, institutu actio libera in causa a trestného činu opilství. Možná v této spojitosti mohly být zopakovány „dílčí závěry“, které autor výstižně uvádí u jednotlivých částí své práce.

Celkově lze předloženou rigorózní práci hodnotit jako práci, která nejen svým rozsahem, ale především svým obsahem se zcela vymyká běžné úrovni rigorózních prací. Autor prokázal nejen výbornou znalost zvolené problematiky a orientaci v jejím dosavadním literárním zpracování, ale především nespornou schopnost samostatné odborné a vědecké práce. Zvláště třeba vyzdvihnout pečlivost a hloubku zpracování, odvahu řešit i mimořádně složité a nezřídka sporné problémy a plně kvalifikovaná a argumenty odůvodněná vlastní stanoviska autora. Předložená práce po obsahové i po formální stránce splňuje a překračuje požadavky na ni kladené a je bezesporu působivým podkladem pro obhajobu.

Při ústní obhajobě práce by se autor mohl vyjádřit k otázce, zda pojetí ustanovení § 5 odst. 1 ZSVM jako zvláštního případu nepřičetnosti není v rozporu s ustanovením § 12 tr. zák., které nepřičetnost podmiňuje existencí duševní poruchy.

Doporučuji, aby po úspěšné obhajobě a rigorózní zkoušce byl Mgr. Janu Říhovi udělen titul doktora práv.

V Praze dne 15.12.2005

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent
